

บทที่ 3

คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว

คริสต์ศาสนาเป็นศาสนาที่มีแหล่งกำเนิดจากประเทศอิสราเอล เมื่อประมาณกว่า 2000 ปีที่ผ่านมา ในสมัยที่จักรวรรดิโรมรุ่งเรืองอำนาจ พระเยซูคริสต์จากมุมมองของคนทั่วไปก็ถือว่าเป็นองค์คือพระบรมศาสดาของคริสต์ศาสนาผู้ก่อตั้งคริสต์ศาสนา แต่โดยความเชื่อของคริสตชนผู้เชื่อวางใจในพระเยซูคริสต์ คริสตชนมีความเชื่อว่าพระเยซูคริสต์เป็นพระบุตรของพระเจ้าผู้บังเกิดเป็นมนุษย์เพื่อไถ่มนุษย์ให้พ้นจากอำนาจของความบาปที่ครอบงำมนุษย์ทั้งหลาย โดยการยอมตายบนไม้กางเขน ถูกฝังไว้ในอุโมงค์ และในวันที่สามพระองค์ทรงเป็นขึ้นมาจากความตาย พระองค์ทรงปรากฏพระองค์แก่สาวก และทรงสั่งให้สาวกออกไปประกาศให้คนทั้งหลายเชื่อ วางใจ และปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระองค์ และเป็นสาวกของพระองค์ ซึ่งนับว่าคำสั่งนี้เป็นพระบัญชาของพระเยซูคริสต์ที่สาวกหรือคริสตชนถือว่าการเผยแผ่คริสต์ศาสนานำคนมาเชื่อในพระเยซูคริสต์เป็นพันธกิจ เป็นงานหลักที่คริสตชนทุกคนต้องทำ ในช่วงแรกคริสตชนถูกข่มเหงจากรัฐบาลโรม ต่อมาในสมัยจักรพรรดิคอนสแตนติน โรมได้ยกย่องคริสต์ศาสนาให้กลายเป็นศาสนาประจำชาติ ทำให้คริสต์ศาสนาแพร่ไปในจักรวรรดิโรมอย่างรวดเร็ว ขยายตัวออกไปโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงเยรูซาเล็ม ลงไปทางแอฟริกา ขึ้นไปทางยุโรปและออกไปทางเอเชีย คริสต์ศาสนาได้ฟิวดำอยู่ในยุโรปนานหลายร้อยปี จนกระทั่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ซึ่งประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ สเปน และโปรตุเกส ได้ขยายอาณานิคมของตนออกไปเรื่อยๆ ทั้งในแอฟริกา อเมริกาใต้ อเมริกาเหนือ เอเชีย และออสเตรเลีย การขยายอาณานิคมของประเทศเหล่านี้ นอกจากจะเป็นการขยายตัวทางการเมืองและเศรษฐกิจแล้ว ยังมีขบวนการประกาศและเผยแผ่ศาสนาควบคู่ไปด้วย ซึ่งจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในประเทศอาณานิคมทั้งหลาย จะมีประชาชนจำนวนหนึ่งยอมรับเชื่อเป็นคริสตชน⁶⁷ ซึ่งการเข้ามาของคริสต์ศาสนาในประเทศลาวในระยะเริ่มแรกนั้นก็มิใช่สาเหตุมาจากขบวนการอาณานิคมไปพร้อมๆ กับการเผยแผ่ศาสนาของประเทศตะวันตกนี้เช่นกัน

⁶⁷ ชัยนต์ นิรัญพันธุ์, 60 ปี สภาคริสตจักรในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2540) หน้า 1.

3.1 พัฒนาการของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว

คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศ สปป.ลาว มีพัฒนาการมากกว่าศตวรรษตั้งแต่ก่อนการเข้ามาของจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส โดยมีคณะมิชชันนารีหลายกลุ่มเข้ามาทำพันธกิจการเผยแผ่ศาสนาในประเทศลาว โดยวิธีการสอนและเผยแผ่ศาสนาของมิชชันนารีแต่ละคณะมีผลต่อแนวคิดและวิธีการสอนของคริสตชนในประเทศลาวในระยะเวลาต่อมา

เพื่อให้เข้าใจสภาพทั่วไปทางศาสนาของประเทศลาว ก่อนการเข้ามาของคริสต์ศาสนา และพัฒนาการของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศสปป.ลาว ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 1800 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในประเด็นนี้ โดยแบ่งเป็นสองหัวข้อ ได้แก่

3.1.1 ศาสนาในประเทศสปป.ลาวก่อนการเข้ามาของจักรวรรดิฝรั่งเศส

ในประเทศ สปป.ลาว ในอดีตก่อนที่จะได้รับอิทธิพลทางด้านศาสนาจากแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งสองแหล่งคือจีนและอินเดีย นั้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่เป็นประเทศลาวในปัจจุบันได้อาศัยกระจัดกระจายออกเป็นหลายเผ่าพันธุ์ โดยแต่ละกลุ่มก็อาศัยอยู่ตามแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ของตน เช่น ไท ลื้อ ลาว ม้ง ขมุ ข่า ฯลฯ แม้ว่าจะมีหลักฐานว่ามีการปกครองในรูปแบบรัฐ หรืออาณาจักรโบราณอยู่บ้าง แต่ก็ยังไม่ชัดเจนนัก⁶⁸ แต่ละกลุ่มต่างก็มีการสร้างสมวัฒนธรรมของตนเอง เช่น ภาษา ศาสนาและขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นต้น โดยในด้านศาสนานั้น จากการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการชาวลาวพบว่า ในอดีตคนลาวโบราณไม่มีศาสนา มีแต่ความเชื่อถือเรื่องผีนางงู ไม้ ผีพ่อผีแม่และอื่นๆเป็นต้น จนกระทั่งช่วงต้นคริสต์ศักราช ศาสนาก็ได้แผ่ขยายจากประเทศอินเดียเข้ามา โดยเฉพาะศาสนาพราหมณ์และพุทธ เช่น เทพพระเจ้าทั้งสามองค์ในศาสนาพราหมณ์ คือ พระพรหม พระวิษณุ และพระศิวะ ได้มีบทบาทอยู่เหนือจิตใจคนลาวตั้งแต่ศตวรรษที่ 5 มีศูนย์กลางอยู่ที่นครจำปาสัก และบริเวณที่ราบแขวงเวียงจันทน์ เมื่อศตวรรษที่ 6 และด้วยความเชื่อในอำนาจอันยิ่งใหญ่ของเทพพระเจ้าในศาสนาพราหมณ์นี้ จึงเกิดมีประเพณีบวงสรวงในรูปแบบต่างๆเพื่อขอพรจากเทพเจ้าให้ช่วยปัดเป่าภัยอันตรายที่อาจเกิดแก่ตนได้ ขอโชคลาภที่ตนปรารถนาอยากได้ และด้วยอิทธิพลของเทพพระเจ้าในศาสนาพราหมณ์จึงเกิดมีคัมภีร์ไสยศาสตร์เวทมนต์ต่างๆ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้ยังคงมีร่องรอยสืบทอดมาถึงปัจจุบัน

⁶⁸ ดูรายละเอียดใน อุทัย เทพสิทธิธา, *ความเป็นมาของไทย-ลาว* (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ปรเมัช , 2516) หน้า 141 - 146.

ควบคู่ไปกับความเชื่อในศาสนาพราหมณ์นี้ ศาสนาพุทธก็ได้เข้ามามีบทบาททางภาคใต้ และทางภาคกลางสองฝั่งลุ่มแม่น้ำโขงและสาขาของแม่น้ำโขง ซึ่งมีปรากฏหลักฐานเป็นที่แน่ชัด อยู่แล้วในระหว่างศตวรรษที่ 7-8⁶⁹ อยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำมูล ปากแม่น้ำชี วัดจุฬาปากสัก วัดธาตุพนม เมืองหาดทรายฟอง เมืองแก้วอุดม และเมืองทูละคมแขวงเวียงจันทน์ ศิลจารึกที่บันทึกด้วยอักษร ขอม บาฬี ได้ระบุเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวกับบทบาทของพุทธศาสนาในบริเวณที่กล่าวมานี้ พระพุทธรูปที่สร้างด้วยหินทรายที่พบเห็นอยู่ลุ่มแม่น้ำงึม ที่ราบเวียงจันทน์ เป็นศิลปทาง พุทธศาสนาราน่าภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ลาวสมัยก่อนเจ้าฟ้าร่มรวมลาว เรียกว่า “ศิลปสมัย ศรีโครตบอง” (ศตวรรษที่ 6-10)

พุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งที่มีกำเนิดในประเทศอินเดียเมื่อประมาณ 500 ปีก่อน คริสตศักราช เป็นศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า และไม่ยอมรับเอาอำนาจสูงสุดของเทพเจ้าในศาสนา พราหมณ์ ในขณะที่เดียวกันก็ยึดถือในความสามารถของมนุษย์และคัดค้านระบอบวรรณะของสังคม อินเดียในสมัยโบราณ และด้วยพื้นฐานปรัชญาที่แตกต่างกันทำให้พุทธศาสนาค่อนข้างจะเป็น ประปักษ์กับศาสนาพราหมณ์ในบางทัศนะ แต่ถึงอย่างไรก็ตามพุทธศาสนาก็ยังคงรับรู้ถึงการคง อยู่ของวิญญาณ คือเรื่องของเทวดา และรับรู้ว่ามีผีแต่ต้องอยู่ใต้อำนาจของคนผู้มีศีลธรรม

ความเชื่อถือของคนลาวในพุทธศาสนาในระยะแรก เชื่อว่าได้รับความยุ่งยากพอสมควร ต่อมาประชาชนส่วนใหญ่จึงได้นับถือเคียงคู่กันไป คือถือผีด้วย พราหมณ์ด้วย พุทธด้วยผสมกันไป เนื่องจากคำสอนของพุทธศาสนามีเหตุผลกว่า อ่อนโยนกว่า ดังนั้นพุทธศาสนาจึงได้รับการยอมรับ จากคนลาวโบราณเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็มีปรากฏการณ์ปรับปรุงพุทธศาสนาเรื่อยมา ทำให้ความเชื่อ เรื่องผี และศาสนาพราหมณ์มีจำนวนน้อยลง แต่สิ่งใดที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีก็ได้รับการรักษาไว้เป็น ประเพณีสืบต่อมา⁷⁰ พุทธศาสนาได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมเรื่อยมา และทวีบทบาท มากขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งพระเจ้าฟ้าร่มสามารถรวบรวมอาณาจักรต่างๆของลาวเข้าเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันภายใต้อาณาจักรล้านช้าง โดยมีเมืองเชียงทอง(หลวงพระบาง)เป็นราชธานีในปี

⁶⁹ มีข้อมูลว่าพุทธศาสนาเริ่มเข้ามาในประเทศพม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 3 แล้ว โปรดดูรายละเอียดใน Buddha Dharma Education Association , Timeline of Buddhist History – Major Events ,http://www.buddhanet.net/e-learning/history/b_chron.htm , [11/03/02]

⁷⁰ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม , ประวัติศาสตร์ลาว (ตีพิมพ์ฉบับ-ปัจจุบัน) (เวียงจันทน์ : กระทรวง แถลงข่าวและวัฒนธรรม , 2543) หน้า 70-71.

ค.ศ.1560⁷¹ โดยพระเจ้าฟ้ารุ่งนี่เองเป็นผู้เริ่มนำพุทธศาสนาเข้ามาในอาณาจักรล้านช้างอย่างเป็นทางการ โดยได้ส่งทูตไปอัญเชิญพระไตรปิฎก พระพุทธรูปที่สำคัญ (พระบาง) และพระสงฆ์จำนวนหนึ่งจากประเทศเขมรเข้ามายังประเทศลาว⁷² หลังจากนั้นพุทธศาสนาในประเทศลาวจึงได้รับการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมในทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างวัดวาอาราม พระพุทธรูป พุทธสถาปัตยกรรมต่างๆ รวมทั้งบทบาทของพระสงฆ์ที่ทวีมากขึ้นในสังคมศักดินาของลาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 17 สมัยพระเจ้าสุริยวงศาธรรมิกราช ซึ่งถือได้ว่าพุทธศาสนาได้มีบทบาทสูงสุดในสังคมลาว โดยพระสงฆ์ในยุคนี้มียศศักดิ์เทียบเท่าศักดินาขุนนางชั้นต่างๆของอาณาจักร⁷³ ในระยะต่อมาแม้ว่าจะเกิดความแตกแยกขึ้นในประเทศลาวจนกระทั่งต้องตกเป็นเมืองขึ้นของสยามในปี ค.ศ. 1779 แต่บทบาทของพุทธศาสนาก็มิได้ลดลง ดังนั้นจึงพอจะกล่าวได้ว่าในยุคก่อนการเข้ามาของอาณานิคมตะวันตกนั้นศาสนาในประเทศลาว ประกอบด้วยสองศาสนาหลักๆ คือ พุทธ และผี โดยผู้ที่นับถือพุทธศาสนาส่วนใหญ่จะเป็นชาวลาวที่อาศัยอยู่บริเวณที่ราบหรือที่เรียกว่าลาลุ่ม ส่วนชาวลาวที่ยังคงนับถือผีอยู่ส่วนใหญ่ก็จะเป็นชนเผ่าต่างๆที่อาศัยอยู่บนภูเขาที่เรียกว่า ชาวเขา หรือลาวสูงและลาวเทิง ในส่วนของศาสนาพราหมณ์นั้นแม้ว่าจะยังคงมีบทบาทในสังคมลาวยุคก่อนอาณานิคมอยู่แต่ก็เป็นเพียงในลักษณะของความเชื่อทางพิธีกรรมเสียมากกว่า

3.1.2 ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของคริสต์ศาสนาในประเทศลาว

แม้ว่าในช่วงก่อนที่ลาวจะได้รับอิทธิพลจากประเทศจักรวรรดิฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1893 นั้นประชาชนลาวส่วนใหญ่จะยังคงนับถือพุทธศาสนา และนับถือผี และยังไม่มียุทธศาสตร์ของการแพร่กระจายเข้ามาของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวอย่างชัดเจน โดยหลักฐานส่วนใหญ่มักจะระบุว่าคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์เริ่มเข้ามาสู่ประเทศลาวในปีค.ศ.1902 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเกือบ 10 ปีหลังจากที่ลาวตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศสแล้ว แต่จากการศึกษาพบว่าประเทศลาวได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์มาตั้งแต่ก่อนยุคอาณานิคมแล้ว เนื่องจากในช่วงก่อนหน้านั้นประเทศต่างๆรอบข้างประเทศลาวได้ตกเป็นอาณานิคมของประเทศ

⁷¹ สุวชัย ศิริไกร , การพัฒนาเศรษฐกิจการเมืองลาว (กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2541) หน้า 1.

⁷² กุณดากรายละเอียดใน พระมหาจันลี อุทโค , "สถานะพระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว" , รัฐสารปีติย์ , 20 (ม.ค. 2521) : 5 - 6.

⁷³ กระทั่งทรงแถลงข่าวและวัฒนธรรม , 2543 , (อ้างแล้ว) , หน้า 272.

ตะวันตกไม่ว่าจะเป็นอังกฤษหรือฝรั่งเศสอยู่ก่อนแล้ว โดยที่พม่าตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษทั้งประเทศตั้งแต่ปี 1886⁷⁴ ส่วนเวียดนามใต้ (โคชินจีน) ตกเป็นของฝรั่งเศสในปี ค.ศ.1862 และต่อมาในปี ค.ศ.1883 ฝรั่งเศสก็สามารถยึดเวียดนามเหนือ (ดั่งเกีย) และเวียดนามกลาง(อันนัม)ได้ เขมรส่วนนอกก็ตกเป็นของฝรั่งเศสแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ.1867⁷⁵ และการที่ประเทศต่างๆเหล่านี้ตกเป็นเมืองขึ้นของอาณานิคมตะวันตกแล้ว ทำให้เชื่อได้ว่า ประเทศเหล่านี้น่าจะได้รับอิทธิพลทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคริสต์ศาสนาเข้ามาบ้างแล้วไม่มากนักน้อย เพราะในการล่าอาณานิคมของประเทศยุโรปในยุคนั้นมักจะใช้ศาสนาเข้ามาก่อน เช่นการที่ประเทศฝรั่งเศสได้จัดตั้งสมาคมเพื่อเผยแพร่ศาสนาต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือในการล่าเมืองขึ้น โดยในปี ค.ศ.1765 ฝรั่งเศสได้ส่งมิชชันนารีคาทอลิก เข้ามายังเมืองไซ่ง่อนประเทศเวียดนาม คือ คุณพ่อโจเซฟ ยอร์ก บิกโน เพื่อเคลื่อนไหวเก็บรวบรวมข้อมูลของประเทศเวียดนามและกัมพูชาส่งให้รัฐบาลฝรั่งเศส⁷⁶ ดังนั้นจึงมีหลักฐานแสดงว่ามิชชันนารีคาทอลิกได้เดินทางเข้ามายังประเทศลาวแล้วตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 17 และยังสามารถสร้างผู้ศรัทธาได้จำนวนมากจนกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19⁷⁷

ในช่วงก่อนการเข้ามาของอาณานิคมนั้น เชื่อว่าประเทศลาวน่าจะได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ผ่านทางประเทศพม่า และไทยมากกว่า เนื่องจากในประเทศพม่าเริ่มมีมิชชันนารีนิกายโปรเตสแตนต์เข้ามาประกาศตั้งแต่ ค.ศ.1813 แล้ว โดยประกอบด้วยมิชชันนารีจากสองกลุ่มคือ กลุ่มอเมริกันแบพติส(1813) และกลุ่มแองกลิกัล(1825)⁷⁸ ส่วนในประเทศไทยนั้นแม้ว่าจะไม่ได้ตกเป็นเมืองขึ้นโดยตรง แต่ก็ได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ด้วย โดยเริ่มแรกคือในปี ค.ศ.1818 เริ่มมีมิชชันนารีให้ความสนใจต่อการประกาศต่อหมู่ชนเชื้อสายไทย

⁷⁴ โกสุมภ์ สายจันทร์, เอเชียวาคเนย์ : อดีตและปัจจุบัน (เชียงใหม่ : ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2540) หน้า 56.

⁷⁵ โปรดดูรายละเอียดใน สุวิทย์ ธีรศาศวัต, ประวัติศาสตร์ลาว 1779 – 1975 (ขอนแก่น : ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541) หน้า 156 – 158.

⁷⁶ กระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรม, 2543, (อ้างแล้ว), หน้า 464 - 465

⁷⁷ Open door international, Country Info: Laos Religious, <http://www.gospelcom.net/od/laospro2.htm>, 1998, [11/01/02]

⁷⁸ Tiscali GmbH, Burma Briefaktion 1999 – Situation/Religion, <http://home.nikocity.de/burma/eng/religion.html>, [21/01/02]

ที่ถูกพม่ากวาดต้อนไปเมื่อคราวเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ต่อมาจึงมีคณะธรรมทูตเข้ามาบุกเบิกงานในประเทศไทยอีกหลายกลุ่ม เช่น สมาคมคณะธรรมทูตแห่งลอนดอน (ค.ศ.1828-1832) อเมริกันแบปติสต์ (ค.ศ.1833) คณะกรรมการกรรมาธิการอเมริกัน (ค.ศ.1834) คณะกรรมการอเมริกันเพรสไบทีเรียน (ค.ศ.1840) และคณะกรรมการสมาคมคณะธรรมทูตอเมริกัน (ค.ศ.1850)⁷⁹

แม้ว่าประเทศต่างๆ รอบข้างประเทศลาวจะได้รับอิทธิพลของคริสต์ศาสนาหมดแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมของประเทศลาวอยู่ในช่วงเวลานั้น ก็ได้รับเอาคณะมิชชันนารีโปรเตสแตนต์หลายกลุ่มเข้ามาทำพันธกิจตั้งแต่ปี ค.ศ.1828 แต่ในประเทศลาวกลับยังไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีมิชชันนารีกลุ่มใดเข้ามาทำพันธกิจการประกาศในประเทศลาวโดยตรง โดยจากหลักฐานเท่าที่พอจะรวบรวมได้ มีมิชชันนารีเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้นที่เดินทางเข้ามาประกาศในดินแดนลาวช่วงก่อนยุคอาณานิคม คือ มิชชันนารีกลุ่มอเมริกันเพรสไบทีเรียน ซึ่งเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่ปี ค.ศ.1840 และได้ตั้งศูนย์อยู่ที่เชียงใหม่ เรียกว่า “มิชชันลาว” โดยมีหลักฐานแสดงว่ามีมิชชันนารีจากศูนย์แห่งนี้ได้เดินทางเข้าไปในดินแดนลาวหลายครั้งในช่วงระหว่าง ค.ศ.1872 – 1934 โดยในปี ค.ศ.1872 ศจ.ดร.เดเนียล แมคกิลวารี⁸⁰ ได้เดินทางเข้าไปยังเมืองหลวงพระบางเป็นครั้งแรกพร้อมกับหมออูรแมนในฐานะหมอสอนศาสนาและรักษาคนไข้ โดยได้พำนักอยู่ที่เมืองหลวงพระบางเป็นระยะเวลา 6 วันเพื่อทำการแจกยารักษาโรคและแจกพระคัมภีร์เป็นจำนวนมาก⁸¹ ต่อมาในปี ค.ศ. 1892 ศจ.แมคกิลวารีได้เดินทางผ่านประเทศลาวอีกครั้งพร้อมกับหมอครีฟตัน คอดด์ หลังจากการเดินทางไปเยี่ยมเยียนพี่น้องชาวไทยในเมืองเชียงรุ่ง สิบสองปันนา โดยเดินทางผ่านเข้ามาทางเมืองสิงห์และได้ทำการประกาศอยู่ที่นั่นเป็นระยะเวลาหนึ่งแต่ไม่ปรากฏจำนวนผู้กลับใจในการประกาศครั้งนั้น⁸² และในการเดินทางครั้งนี้ ศจ.แมคกิลวารี ยังได้พบกับชาวเขาเผ่ามูเซอร์(ลาหู่)ในแขวงบ่อแก้วและได้มีโอกาสนประกาศและสนทนาศาสนากับชาวมูเซอร์

⁷⁹ โปรดดูรายละเอียดใน ประสิทธิ์ พงศ์อุดม , ประวัติศาสตร์สภาคริสตจักรในประเทศไทย , (กรุงเทพฯ : หจก.โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ , 2527) หน้า 1 – 2.

⁸⁰ มิชชันนารีจากคณะอเมริกันเพรสไบทีเรียน เดินทางเข้ามาทำพันธกิจในประเทศไทยเป็นระยะเวลา กว่า 50 ปี ตั้งแต่ ค.ศ.1858 เป็นผู้ก่อตั้งคณะกรรมการลาว และถือเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อประวัติศาสตร์คริสตศาสนาในประเทศไทยโดยเฉพาะภาคเหนือ

⁸¹ โปรดดูรายละเอียดใน เดเนียล แมคกิลวารี , กึ่งศตวรรษในหมู่คนไทยและคนลาว , แปลโดย จิตราภรณ์ ตันรัตนกุล (กรุงเทพฯ : สยามประเทศ , 2537) หน้า 197 – 210.

⁸² เรื่องเดิม , หน้า 465 – 469.

เหล่านี้ด้วย⁸³ นอกจากนี้ยังได้พบปะกับพูดคุยกับผู้นำหมู่บ้านหลายๆหมู่บ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวขมุและพบว่าประชาชนในบริเวณนี้พร้อมที่จะรับการประกาศศาสนา แต่เนื่องจากเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่อาณานิคมฝรั่งเศสเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศลาว ทำให้ ดร.แมคกิลวารีไม่สามารถตั้งศูนย์และทำการเผยแพร่ศาสนาอย่างจริงจังได้ แต่ก็ได้นำขมุจำนวนหนึ่งกลับไปยังเมืองไทยเพื่อรับการอบรมพระคัมภีร์แล้วจึงส่งกลับไปประกาศในบ้านเกิดของตนเอง⁸⁴ และโดยวิธีการนี้ ในระยะหลังพบว่าประสบความสำเร็จในการประกาศค่อนข้างมาก โดยสามารถสร้างผู้นำและผู้ศรัทธาชาวขมุได้เป็นจำนวนมาก⁸⁵

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าสภาพทั่วไปของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวช่วงก่อนการเข้ามาของอาณานิคมนั้นยังไม่มีมิชชันนารีโปรเตสแตนต์กลุ่มใดที่เดินทางเข้ามาทำพันธกิจหรือเผยแพร่ศาสนาในประเทศลาวอย่างจริงจัง มีเพียงมิชชันนารีคณะเพรสไบทีเรียนจากประเทศไทยซึ่งมีศูนย์อยู่ที่เชียงใหม่และน่านที่เข้ามามีบทบาทบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงการเดินทางผ่านเข้ามายังประเทศลาวทางตอนเหนือตั้งแต่หลวงพระบางขึ้นไป โดยเฉพาะบริเวณชายแดนประเทศไทย โดยมีการประกาศศาสนา แจกพระคัมภีร์ แจกยา และสนทนาศรรณบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ยังไม่มีหลักฐานยืนยันถึงจำนวนผู้ที่กลับใจรับเชื่อจากการเดินทางไปของมิชชันนารีในช่วงเวลานั้นแต่อย่างใด

ภายหลังจากฝรั่งเศสเข้ามามีอำนาจในการควบคุมดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงอย่างเต็มที่ในปี ค.ศ.1893 ตามสนธิสัญญาที่ทำขึ้นกับไทย ก็ยังปรากฏว่าการเผยแพร่ศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์จากการเริ่มต้นของมิชชันนารีกลุ่มเพรสไบทีเรียน ยังคงดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในบริเวณทางภาคเหนือแถบแขวงหลวงพระบางและจำปาศักดิ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการเผยแพร่ศาสนาของศาสนาจารย์คาเนียล แมคกิลวารี โดยบุคคลสำคัญที่มาสืบสานงานการเผยแพร่ศาสนาที่เมืองหลวงพระบางต่อจากพ่อครูแมคกิลวารีคือ ศาสนาจารย์อีวัจ เทเลอร์ ซึ่งเดินทางมาเป็นมิชชันนารีที่เมืองน่านในปี ค.ศ.1909 และเป็นผู้ที่ให้ความสนใจในการเผยแพร่ศาสนาที่เมืองหลวงพระบางอย่างจริงจัง โดยได้จัดชั้นฝึกอบรมผู้ประกาศคนเมืองเพื่อเตรียมไว้สำหรับการประกาศ

⁸³ Asia harvest Organization , Lahu Na , http://www.asiaharvest.org/Laos/laoslahuna_df.html [05/03/02]

⁸⁴ Springboard to Mission in S.E. Asia , Northern Laos Unreached Population Segment http://www.infomekong.com/p_group_northernlaos_1.htm [07/04/02]

⁸⁵ โปรดดูรายละเอียดใน Asia Harvest Organization , Asia Harvest People Group Profiles : Laos , http://www.asiaharvest.org/Laos/laos_df.html , [18/02/00]

ศาสนาในเมืองน่านและที่หลวงพระบางด้วย ทั้งนี้เพราะในระบายนั้นทางฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้ปกครองลาว ห้ามมิให้มิชชันนารีชาวตะวันตกไปประกาศศาสนาในเขตยึดครองของตน แต่ความพยายามของมิชชันนารีจากเมืองน่านยังไม่หมดไป เมื่อมีการเปิดโรงเรียนพระคริสตธรรมที่เชียงใหม่ในปี ค.ศ.1912 มิชชันนารีที่ศูนย์มิชชันน่านได้ส่งผู้ประกาศไปเรียนเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องหลายคน โดยหวังว่าพวกเขาจะเป็นกำลังสำคัญในการประกาศที่หลวงพระบาง แม้ว่าจะถูกกีดกันจากเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศสแต่ความพยายามของมิชชันนารีที่น่านก็ยังไม่หยุดลง โดยพบว่ามีความพยายามที่จะเข้าไปประกาศที่หลวงพระบางหลายครั้ง เช่นเมื่อปี 1922 พ่อครูเทเลอร์กล่าวว่ามิชชันนารีจากน่านสองคนเข้าไปทำงานที่หลวงพระบางแต่ไม่ทราบว่าเป็นใคร แต่ในปลายปี ค.ศ.1924 ปรากฏชื่อครูวงศ์กับเฒ่าแก่นบุญหา จันทบูรณ์เป็นผู้ประกาศที่หลวงพระบาง

จนกระทั่งปลายปีค.ศ.1925 พ่อครูเทเลอร์พร้อมด้วยผู้ประกาศคนเมืองได้เดินทางเข้าไปเผยแพรศาสนาในหลวงพระบางครั้งใหญ่ ได้ให้บัพติสมาแก่ฆมและชาวภูไทหลายคน หลังจากนั้นท่านเสนอให้ทางมิชชันเปิดศูนย์คริสเตียนที่หลวงพระบางอย่างเป็นทางการ ซึ่งทางมิชชันได้รับข้อเสนอนี้ในปี ค.ศ.1926 โดยมอบหมายให้พ่อครูเทเลอร์และศูนย์มิชชันน่านเป็นผู้รับผิดชอบ

จากปี ค.ศ.1927 เป็นต้นมา พ่อครูเทเลอร์ได้ทุ่มเทให้กับการประกาศที่หลวงพระบางอย่างมาก ท่านเดินทางไปประกาศเยี่ยมเยียนทุกปี โดยในปี ค.ศ.1928 ได้ให้บัพติสมาแก่ฆมที่บ้านห้วยลูน ทั้งผู้ใหญ่และเด็กรวม 42 คน ที่บ้านปิงหมาก 13 คน บ้านหัวแก่ง มากกว่า 6 คน เมื่อปลายปี ค.ศ.1929 มีข้อมูลว่าในเขตหลวงพระบาง มีคริสเตียนไม่น้อยกว่า 70 คน และมีผู้พร้อมที่จะรับเชื่อเป็นคริสเตียนอีก 70 คน ในต้นปี ค.ศ.1931 ศูนย์มิชชันที่น่านได้ส่งผู้ประกาศหลายคนไปทำงานในเขตหลวงพระบาง อาจารย์อินปัน คิตันนา รายงานว่าในปี ค.ศ. 1933 ศูนย์มิชชันน่านได้ส่งครูผัด จิตรไพศาล และอาจารย์อินปัน พร้อมทั้งคนหาบ ให้ไปประกาศและเยี่ยมเยียนพี่น้องที่จอมแลง มีรายงานว่ที่หมู่บ้านจอมแลงนี้มีพี่น้องคริสเตียน 92 คน และกำลังแยกย้ายไปตั้งชุมชนเฉพาะของตนแยกจากคนอื่น จากนั้นเดินทางไปแขวงเมืองไซ ได้รับคนเข้าเป็นสาวกของพระเจ้าอีก 3 คน คณะผู้ประกาศเดินทางไปบ้านบ่อไหล ได้คริสเตียนอีก 2 คน จากนั้นเดินทางต่อไปถึงบ้านน้ำจาง ซึ่งเป็นหมู่บ้าน คริสเตียนชาวฆม และเป็นถิ่นเดิมที่พ่อครูหลวงแมคกิลวารีได้ไปวางรากฐานคริสต์ศาสนาไว้เมื่อหลายสิบปีมาแล้ว ที่นี้มีหลักฐานแสดงถึงการยึดมั่นในคริสต์ศาสนาอย่างเหนียวแน่น หมู่บ้านนี้มีผู้ปกครองสองท่าน คือผู้ปกครองสูง ซึ่งเคยได้รับการศึกษาจากโรงเรียนพระคริสตธรรมที่เชียงใหม่ กับผู้ปกครองคุณ หมู่บ้านคริสเตียนนี้มีประมาณ 15 หลังคาเรือน คณะผู้ประกาศเดินทางต่อไปยังบ้านห้วยลา ซึ่งเป็นหมู่บ้านของคริสเตียนฆมเหมือนกัน ห่างจากบ้านน้ำจางประมาณ 6-7 กิโลเมตร มีโรงสวด และพวกคริสเตียนที่บ้านน้ำจางเคย

เดินทางขึ้นเขาไปร่วมนมัสการที่โรงสวดหลังนี้ทุกอาทิตย์ ที่ห้วยลา เป็นสถานที่อาศัยของผู้ประกาศกบิบาล คืออาจารย์โงมา (ชาวเชียงใหม่) มีผู้ปกครองสองท่าน คือผู้ปกครองอุ่น และผู้ปกครองใหม่ กับภักตยาอีก 1 คนซื้อขัน หลังจากนั้นก็เดินทางไปบ้านห้วยด้ายบล มีคริสเตียน 2 ครอบครัว และมีคริสเตียนอีก 1 ครอบครัวที่มุกกระฮัง⁸⁶

ในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1872 - 1935 นับเป็นระยะเวลากว่า 60 ปีที่มีมิชชันนารีกลุ่มเพรสไบทีเรียนภายใต้การนำของศาสนาจารย์แมคกิลวารีได้ทำการประกาศทางตอนเหนือของประเทศไทย ซึ่งแม้ว่าจะประสบปัญหาจากการกีดกันของเจ้าอาณานิคมฝรั่งเศส แต่ก็มิได้ทำให้มิชชันนารีกลุ่มนี้เพิกเฉยต่อการประกาศในดินแดนส่วนนี้ ในทางตรงกันข้ามกลับมีความพยายามในหลายรูปแบบในการเผยแพร่ศาสนาแก่ชาวลาวในบริเวณนี้ โดยเฉพาะชาวเขาเผ่าขมุและม้ง และจากความพยายามอย่างต่อเนื่องทำให้ในช่วงเวลาดังกล่าวได้เกิดหมู่บ้านคริสเตียนขึ้นจำนวนมากทางตอนเหนือของประเทศไทย

และในขณะที่พันธกิจทางตอนเหนือภายใต้การนำของมิชชันนารีกลุ่มเพรสไบทีเรียนกำลังดำเนินไปได้ระยะหนึ่ง ทางตอนใต้พันธกิจการประกาศคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์แก่หมู่ชาวลาวก็ได้เริ่มต้นขึ้น โดยในปี ค.ศ. 1902 ศจ.กาเบียล กองเตส (Gabriel Contesse) พร้อมภรรยาได้เริ่มทำพันธกิจทางภาคใต้ ทั้งสองคนถูกส่งมาจากคริสตจักรเบรเรนในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากฝรั่งเศสและอเมริกา มิชชันนารีชาวสวิสทั้งสองคนได้เริ่มก่อตั้งศูนย์ประกาศขึ้นที่เมืองสองคอน แขวงสุวรรณเขต และทำการประกาศแก่หมู่ชาวลาวกลุ่มและชาวข่าในหมู่บ้านใกล้เคียง จนกระทั่งในปีต่อมาจึงเริ่มมีมิชชันนารีเดินทางเข้ามาเพิ่มเติมอีกหลายคน โดยแต่ละคนได้แยกย้ายกันออกไปก่อตั้งคริสตจักรในหมู่บ้านต่างๆ ในบริเวณแขวงสุวรรณเขต คำม่วน ปากเซ และจำปาสัก อีกรวมไม่น้อยกว่า 20 คริสตจักร และยังได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนพระคัมภีร์ขึ้นในแขวงสุวรรณเขต จนกระทั่งในปี ค.ศ.1926 จึงได้มีการตีพิมพ์พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ฉบับภาษาลาวขึ้นเป็นครั้งแรก⁸⁷ ในบันทึกของคริสตชนอาวุโสในคริสตจักรที่เมืองสองคอน ได้กล่าวถึงการประกาศและบรรยายภาพทั่วไปในระยะเริ่มแรกของการ

⁸⁶ โปรดดูรายละเอียดใน, ฝ่ายประวัติศาสตร์สภาคริสตจักรแห่งประเทศไทย, เอกสารประกอบการฉลอง 100 ปีพระกิตติคุณเข้าสู่เมืองน่าน (น่าน, 2538) หน้า 66-68 และใน ประสิทธิ์ พงศ์อุดม, นันทบุรีศรีนครน่าน : ประวัติศาสตร์ สังคม และคริสต์ศาสนา (เชียงใหม่ : ฝ่ายประวัติศาสตร์สภาคริสตจักรในประเทศไทย, 2539).

⁸⁷ Rene De Roeck (edited by H. Anderson), Vietnam, Cambodia and Laos in Christ and Crisis in Southeast Asia (USA : Friendship Press, 1968) p. 75 - 80.

ทำพันธกิจของมิชชันกลุ่มเบรเรนทางตอนใต้ไว้ว่า คริสต์ศาสนาได้เข้ามายังตอนใต้ของประเทศลาวในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1902 โดยอาจารย์กงเต็ค(สจ.กาเบียล กอนเตส : Gabriel Contesse) พร้อมทั้งภรรยาและน้องชายได้เดินทางมาจากคริสตจักรเบรเรนประเทศสวิสเซอร์แลนด์ โดยได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอาณานิคมฝรั่งเศส และมิชชันนารีกลุ่มนี้เรียกตัวเองว่า “สวิตฟรังแชร” การประกาศในช่วง 5 ปีแรกดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาโรคระบาด ทำให้ทั้งอาจารย์กงเต็ค และภรรยาต้องเสียชีวิตลงในปี 1907 แต่หลังจากนั้นก็ยังมีมิชชันนารีกลุ่มเดียวกันเดินทางมาอีก แต่ก็ต้องประสบปัญหาโรคระบาดจนต้องเสียชีวิตลงเหมือนกัน ทำให้ชาวลาวยในช่วงเวลานั้นไม่ค่อยมั่นใจในคริสต์ศาสนาเท่าใดนักเพราะแม้แต่มิชชันนารียังต้องตายเพราะโรคระบาด แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีมิชชันนารีเดินทางเข้ามาทำงานในประเทศลาวอย่างต่อเนื่อง โดยบุคคลสำคัญคืออาจารย์โอเดตา และอาจารย์มาลี เดอฟู ซึ่งเป็นทั้งหม่อและมิชชันนารี และยังได้รับเลี้ยงเด็กชาวลาวยีกเป็นจำนวนมาก ทำให้ในช่วงเวลานั้นมีชาวลาวยอมรับเชื่อเป็นคริสเตียนเป็นจำนวนมากจากการเผยแผ่ศาสนาของมิชชันนารีทั้งสองคนนี้ นอกจากนี้ยังยังมีมิชชันนารีอีกจำนวนหนึ่งเดินทางเข้ามาตั้งคริสตจักรในเมืองอื่นๆทางตอนใต้ของประเทศลาว⁸⁸

ในช่วงระยะเวลา 30 ปีแรกแห่งการทำพันธกิจของมิชชันนารีจากประเทศสวิสเซอร์แลนด์ในภาคใต้ของประเทศลาว มีเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย และได้ก่อให้เกิดความเจริญเติบโตในหลายๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างและอบรมผู้เชื่อ การสร้างคริสตจักร รวมทั้งการการแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาลาว โดยสามารถตีพิมพ์พระคริสตธรรมใหม่ฉบับภาษาลาวได้ในปี ค.ศ.1926 และตีพิมพ์พระคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมในปี ค.ศ.1932 แต่อย่างไรก็ตามผลงานของกลุ่มมิชชันนารีเบรเรนก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากมิชชันนารีมีงานต้องรับผิดชอบมากเกินไป ในขณะที่มีมิชชันนารีอยู่ไม่ถึง 10 คนเท่านั้นในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้นมิชชันนารีกลุ่มนี้จึงได้ชักชวนให้มิชชันนารีกลุ่มอื่นเข้ามาประกาศในประเทศลาวด้วย

ในช่วงต้นทศวรรษที่ 1900 ทางตอนเหนือของประเทศลาวนอกจากมิชชันนารีกลุ่มเพรสไบทีเรียนที่เดินทางเข้าออกประเทศลาวเป็นครั้งคราวแล้วก็ยังไม่มีมิชชันนารีอยู่ประจำ แต่จากการเดินทางเยี่ยมเยียนของอาจารย์โอเดตาจากทางใต้หลายต่อหลายครั้งในช่วงต้นทศวรรษที่ 1920 ทำให้ท่านได้ติดต่อกับ ดร.เทเลอร์ และดร.เทเลอร์ได้เสนอให้มิชชันนารีกลุ่มเบรเรนขยายพื้นที่มาทางเหนือของประเทศลาวด้วยแต่ประสบปัญหาเรื่องจำนวนมิชชันนารี ดังนั้นในช่วงกลางทศวรรษที่

⁸⁸ โปรดดูรายละเอียดใน คำเมือง แก้วมุดตราวงส (คริสตชนลาวอาวุโส) , บันทึกความทรงจำเรื่อง “ข่าวประเสริฐ” (ภาคผนวก ก.)

1920 คร.เทเลอร์จึงได้เริ่มติดต่อกับกลุ่มซีเอ็มเอ (Christian and Missionary Alliance) ซึ่งกำลังดำเนินงานอยู่ที่เวียดนามกับกัมพูชาในขณะนั้น และมีความสัมพันธ์อันดีกับอาณานิคมฝรั่งเศส

จนกระทั่งในปี ค.ศ.1928 มิชชันนารีกลุ่ม CMA ซึ่งเป็นการรวมตัวกันของคริสตจักรหลายๆคริสตจักร ที่ส่วนใหญ่มีต้นกำเนิดอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา⁸⁹ ได้เริ่มให้ความสนใจกับพันธกิจในประเทศลาว และได้ตกลงที่จะรับผิดชอบงานเผยแพรศาสนาในภาคเหนือ เพื่อให้กลุ่มเบรเรนทำพันธกิจในภาคใต้ได้อย่างเต็มที่⁹⁰

มิชชันนารีกลุ่ม CMA ได้เข้ามาสานต่องานของ ศจ.แมคกิลวารี ซึ่งเคยเดินทางมายังตอนเหนือของประเทศลาวก่อนแล้ว และได้พบว่ามิชรีศเตียนอยู่ในพื้นที่นี้อยู่แล้วจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวขมุโดยมีชาวขมุด้วยกันเองเป็นผู้นำศาสนา ทำให้งานประกาศของ CMA ย่างขึ้น โดยจะเน้นไปที่ชาวเขาเผ่าขมุ และม้ง เนื่องจากเป็นชนเผ่าที่ยังไม่มีศาสนาและมีความพร้อมที่จะรับเชื่อ ในขณะที่ชาวลาวลุ่มยังไม่ค่อยให้ความสนใจกับคริสต์ศาสนาเท่าใดนักเนื่องจากชาวลาวลุ่มมีความผูกพันกับพุทธศาสนาอย่างเหนียวแน่นมาเป็นเวลานาน⁹¹ ทำให้ในช่วงปี ค.ศ. 1928 – 1975 จำนวนคริสเตียนทางตอนเหนือของประเทศลาวจึงเป็นชาวเขาเผ่าม้งและขมุเป็นส่วนใหญ่⁹² ในปี ค.ศ. 1929 CMA ได้เริ่มก่อตั้งศูนย์ประกาศ (Mission Station) แห่งแรกที่หลวงพระบาง อีกสองปีถัดมาจึงเริ่มก่อตั้งแห่งที่สองที่เวียงจันทน์ และแห่งที่ 3 ที่เชียงขวางในปี ค.ศ.1939 โดยศูนย์ประกาศเหล่านี้ได้ถูกใช้เป็นโรงเรียนสอนพระคัมภีร์แก่ชาวพื้นเมืองทั้งชาวม้งและชาวขมุ เพื่อสร้างศาสนาจารย์ชาวพื้นเมือง และกลับไปเผยแพรในพื้นที่ย่างไกลต่อไป

ในบันทึกการสัมภาษณ์ ศาสนาจารย์มัลคอล์ม มอริส ซึ่งเป็นมิชชันนารีกลุ่ม CMA และได้เดินทางเข้าไปทำการประกาศในประเทศลาว ในระหว่างปี ค.ศ.1950 – 1975 ได้กล่าวถึงสภาพทั่วไปของการประกาศของกลุ่ม CMA ในประเทศลาวว่า มิชชันนารีที่นั่นทำงานกับคริสเตียนซึ่ง

⁸⁹ โปรดดูรายละเอียดใน Christian and Missionary Alliance , CMA History , http://www.rediscovergod.org/history_of_cma.html [20/09/01]

⁹⁰ G. Edward Roffe , Donald E. Hke. (Editor) , The Church in Asia (Chicago : Moody Press , 1975) p.407.

⁹¹ โปรดดูรายละเอียดใน Billy Graham Center , transcript of the tape of the oral history interview of Malcolm Maurice Sawyer , <http://www.wheaton.edu/bgc/archives/trans/256T01.htm> [15/02/01]

⁹² Fank M. LeBar and Adrienne Suddard , LAOS its people its society its culture , New Haven : HARF PRESS , 1960) p. 60.

ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าขมุและม้ง เพราะว่าคนลาวกลุ่มส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาอยู่แล้วทำให้การประกาศเป็นไปได้น้อย และพวกเขาประสบความสำเร็จในการสร้างผู้เชื่ออย่างรวดเร็ว แต่ก็ต้องประสบปัญหาจากการคมนาคมที่ยากลำบากทำให้มิชชันนารีไม่สามารถเดินทางเข้าไปเยี่ยมเยียนคริสเตียนในหมู่บ้านต่างๆซึ่งอยู่ห่างไกลได้อย่างสม่ำเสมอทำให้หลายครั้งคริสเตียนก็หันกลับไปนับถือผีอีก จนกระทั่งในปี 1959 คริสเตียนกลุ่ม CMA ได้เดินทางไปสร้างศูนย์คริสเตียนและโรงเรียนพระคริสตธรรมชั้นที่เวียงจันทน์ และได้เริ่มสอนศาสนาแก่คริสเตียนชาวลาวซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้งเพื่อให้คนเหล่านี้เดินทางกลับไปเป็นผู้นำศาสนาในหมู่บ้านของคนต่อไป⁹³

มิชชันนารีกลุ่ม CMA ได้ทำการเผยแพร่ศาสนาอยู่ทางภาคเหนือของประเทศลาวตั้งแต่เวียงจันทน์ขึ้นไปตั้งแต่ปี ค.ศ.1928 จนกระทั่งคอมมิวนิสต์สามารถยึดประเทศลาวได้ในปี ค.ศ.1975 มิชชันนารีจึงต้องเดินทางออกนอกประเทศพร้อมกับกองทัพสหรัฐ โดยได้สร้างผู้เชื่อไว้มากมาย โดยเฉพาะชาวม้ง และเป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งโรงเรียนพระคริสตธรรมชั้นที่เวียงจันทน์ ซึ่งในเวลาต่อมากลายเป็นศูนย์รวมคริสตจักรชาวประเสริฐแห่งประเทศลาว และเป็นโรงเรียนสอนพระคริสตธรรมเพียงแห่งเดียวในประเทศลาว

ในขณะเดียวกัน ทางตอนใต้ มิชชันนารีกลุ่มเบรเธนก็ได้ดำเนินงานควบคู่กันไปด้วย โดยความสัมพันธ์ระหว่างมิชชันนารีทั้งสองกลุ่มเป็นไปได้อย่างดี และถึงแม้จะมีการแบ่งงานไปให้กลุ่ม CMA รับผิดชอบทางตอนเหนือแล้ว แต่ปรากฏว่าทางตอนใต้ จำนวนมิชชันนารีก็ยังน้อยกว่าความต้องการอยู่ดี ทำให้มิชชันนารีกลุ่มเบรเธนต้องติดต่อให้มิชชันนารีกลุ่มอื่นเข้ามาร่วมงานด้วย

โดยในปี ค.ศ.1957 กลุ่ม OMF (Oversea Missionary Fellowship) ได้เริ่มเดินทางเข้ามายังประเทศลาวเพื่อทำพันธกิจควบคู่ไปกับกลุ่มเบรเธน โดยมุ่งที่จะประกาศศาสนาแก่กลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนเวียดนามทางตอนใต้ของประเทศ⁹⁴ ได้แก่ชาวมะกอง (Mangkong) ในแขวงคำม่วน ชาวคะลอรี (Khlor) ในแขวงสุวรรณเขต และชาวเงะ (Ngae) ในแขวงเซกอง⁹⁵ ในขณะที่กลุ่มเบรเธนเน้นการประกาศศาสนาแก่ชาวลาวกลุ่มเป็นหลัก

แม้ว่าจะมีการแบ่งพื้นที่ในการประกาศระหว่างมิชชันนารีแต่ละกลุ่ม แต่ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองกลุ่มก็เป็นไปได้อย่างดี เนื่องจากมีการร่วมมือกันในการทำงานหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแปลพระคัมภีร์เป็นภาษาลาว ดังนั้น ภายหลังจากประเทศลาวได้รับเอกราช

⁹³ Billy Graham Center , (อ้างแล้ว)

⁹⁴ G. Edward Roffe , 1975 , p.391 - 409 (อ้างแล้ว)

⁹⁵ โปรดดูรายละเอียดใน Asia Harvest Organization ,
http://www.asiaharvest.org/Laos/laos_df.html (อ้างแล้ว)

ในปี ค.ศ.1954 คริสตจักรทั้งสองภาคของลาวจึงได้รวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว โดยเริ่มต้นจากการรวมตัวของคริสตจักรในแขวงเชียงขวาง และรวมเข้ากับหลวงพระบาง จนในที่สุดสามารถรวบรวมคริสตจักรทั่วประเทศเข้าเป็นหนึ่งเดียวได้ในปี ค.ศ. 1956 ภายใต้อำนาจ “คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศลาว” (Evangelical Church of Laos) มีการจัดโครงสร้างอย่างเป็นทางการ มีการกำหนดตัวผู้นำซึ่งเป็นชาวลาว (ประธานคนแรกคือ อ.สาทิ คุณปัญญา) มีสิทธิในการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ มีการประกาศใช้ธรรมนูญแห่งคริสตจักรอย่างเป็นทางการ และมีการประสานความร่วมมือกับองค์กรคริสเตียนในต่างประเทศ แต่เนื่องจากในช่วงเวลานั้นเป็นช่วงเวลาที่ประเทศลาวต้องเผชิญกับสงครามภายใน ทำให้คริสตจักรและคริสเตียนถูกกดขี่ข่มเหงหลายต่อหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางคอนเหนืออันเป็นยุทธศาสตร์ของขบวนการปะเทดลาว หรือลาวคอมมิวนิสต์ ซึ่งสาเหตุของการกดขี่ในช่วงเวลานั้นเชื่อว่าไม่ได้เกิดมาจากความเกลียดชังคริสเตียน แต่เกิดจากความเชื่อที่ว่าคริสเตียนเป็นตัวแทนของจักรวรรดิฝรั่งเศสและอเมริกามากกว่า⁹⁶

ระหว่างปี 1954 – 1975 คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์อยู่ภายใต้การดูแลของคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศลาว โดยมีการจัดระบบและวางกฎเกณฑ์อย่างชัดเจน ทำให้คริสต์ศาสนาในช่วงเวลานี้จะเป็นรูปธรรมมากที่สุด จนกระทั่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ค.ศ. 1975 ซึ่งมีชนวนาริต้องหนีออกจากประเทศลาว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลอย่างรุนแรงต่อคริสตจักร เนื่องจากผู้นำคริสตจักรทางภาคเหนือจำนวนมากเป็นชาวม้ง และม้งเป็นที่ทราบกันดีว่าเป็นกองทัพลับ (Secret Army) ของ CIA ในลาว ทำให้ผู้นำคริสตจักรชาวม้งต้องหนีออกจากประเทศไปเป็นผู้พลพ และได้นำคริสเตียนชาวม้งออกไปด้วยจำนวนหนึ่ง สังคมม้งมีการจัดองค์การแบบลำดับขั้นและคริสตจักรมีการวางโครงสร้างอย่างเป็นทางการตามแบบ CMA โดยจะมีการฝึกอบรมศิษยาภิบาลเพื่อเป็นผู้นำของคริสตจักรเอง ซึ่งเหมาะกับโครงสร้างทางสังคมดั้งเดิมของม้ง และทำให้สมาชิกของคริสตจักรยึดติดกับตัวผู้นำ ด้วยการจัดโครงสร้างดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อคริสตจักรม้งหลายคริสตจักรทางภาคเหนือ ทำให้ต้องคืนรนอยู่ในสภาพไร้ผู้นำหลังจากที่ผู้นำส่วนใหญ่อพยพออกนอกประเทศ

ทางใต้ คริสตจักรยึดรูปแบบผู้นำตามแบบเบรเรน ซึ่งยึดถือผู้อาวุโสของแต่ละคริสตจักรการจากไปของผู้อาวุโสไม่ได้ส่งผลกระทบรุนแรงเหมือนทางเหนือ ในทางตรงกันข้ามการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลก็ได้ส่งผลดีต่อการเติบโตของคริสตจักร ประชากรของคริสตจักรในปี ค.ศ. 1975 มีทั้งสิ้นประมาณ 10,000 คน ต่อมามากกว่า 50% ของผู้ศรัทธาได้อพยพออกนอกประเทศ จนกระทั่ง

⁹⁶ G. Edward Roffe , 1975 (ข้างแล้ว) , หน้า 395

15 ปีหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวนผู้ศรัทธาได้เพิ่มเป็นประมาณมากกว่า 15,000 คน ใน 150 คริสตจักร และในกลุ่มชาวลาวที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศอีกประมาณ 15,000 คนหรือมากกว่านั้น

ในช่วงปีแรกๆหลังจากประกาศอิสรภาพคริสตจักรต้องประสบความยากลำบากอย่างมาก สังคมลาวต้องปรับตัวกับการอยู่อย่างมีเอกราช และต้องมีการจัดระเบียบสังคม คริสตจักรต้องประสบกับการข่มเหงและความไม่เข้าใจของรัฐบาล ในช่วงปลายปี ค.ศ.1975 รัฐบาลลาวมีความพยายามที่จะลดบทบาทของพุทธศาสนา โดยวางพุทธศาสนาในฐานะที่เท่าเทียมกับศาสนาอื่นๆ ประกาศยอมรับคริสต์ศาสนาอย่างเป็นทางการ การรับรองดังกล่าวได้เพิ่มอิสรภาพและความสะดวกแก่ผู้ศรัทธา แต่เรียกร้องให้คริสตจักรขึ้นทะเบียนทรัพย์สิน ผู้นำ และรายงานต่อที่ประชุมเป็นประจำทุกปี อย่างไรก็ตามในช่วงปีแรกๆคริสตจักรก็ยังคงอยู่ในสภาพแตกแยกและไร้ผู้นำ และดำเนินการเหมือนองค์กรลับ จนกระทั่งอีก 4 ปีต่อมา อดีตผู้นำคริสตจักรซึ่งเพิ่งกลับออกมาจากค่ายสัมมนา ได้เริ่มออกเดินทางรวบรวมคริสตจักรขึ้นเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้ง แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการอย่างเป็นทางการได้เนื่องจากผู้นำถูกกดดันอย่างหนักจนต้องหนีออกไปต่างประเทศ จนถึงปี 1989 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลค่อนข้างจะให้เสรีภาพแก่กลุ่มศาสนา คริสตจักรข่าวประเสริฐจึงได้ขออนุญาตรัฐบาลจัดการประชุมใหญ่ และได้วางโครงสร้างคริสตจักร และคัดเลือกผู้นำใหม่ โดยตำแหน่งต่างๆที่ได้รับการแต่งตั้งในเวลานั้น คือ ศจ.ไซ บิ่ท้าว เป็นประธาน ศจ.คำพร คุมปัญญา เป็นเลขานุการ หมอปาฟีก อินทสอน เป็นรองประธานคนที่ 1 ศจ.เอเลีย ธรรมวงศ์ เป็นรองประธานคนที่ 2 และ ศจ.คำพูเวียง แก้วหางค์ เป็นรองประธานคนที่ 3 ตั้งแต่นั้นมาจึงถือเป็นจุดเริ่มต้นอีกครั้งอย่างเป็นทางการของคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยลาว ซึ่งถือเป็นองค์กรของคริสตชนนิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาวเพียงองค์กรเดียวจนกระทั่งถึงปัจจุบัน⁹⁷

3.2 สภาพทั่วไปของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว

หลังจากที่คริสตจักรข่าวประเสริฐได้ก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในช่วงปลายทศวรรษ 1980 และต่อมาในช่วงต้นทศวรรษ 1990 องค์กรคริสเตียนนานาชาติได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับลาวมากขึ้น การติดต่อส่วนใหญ่มาจากประเทศไทยซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมใกล้เคียงกัน

⁹⁷ สัมภาษณ์ผู้นำคริสตชนลาว (ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้ระบุรายละเอียด)

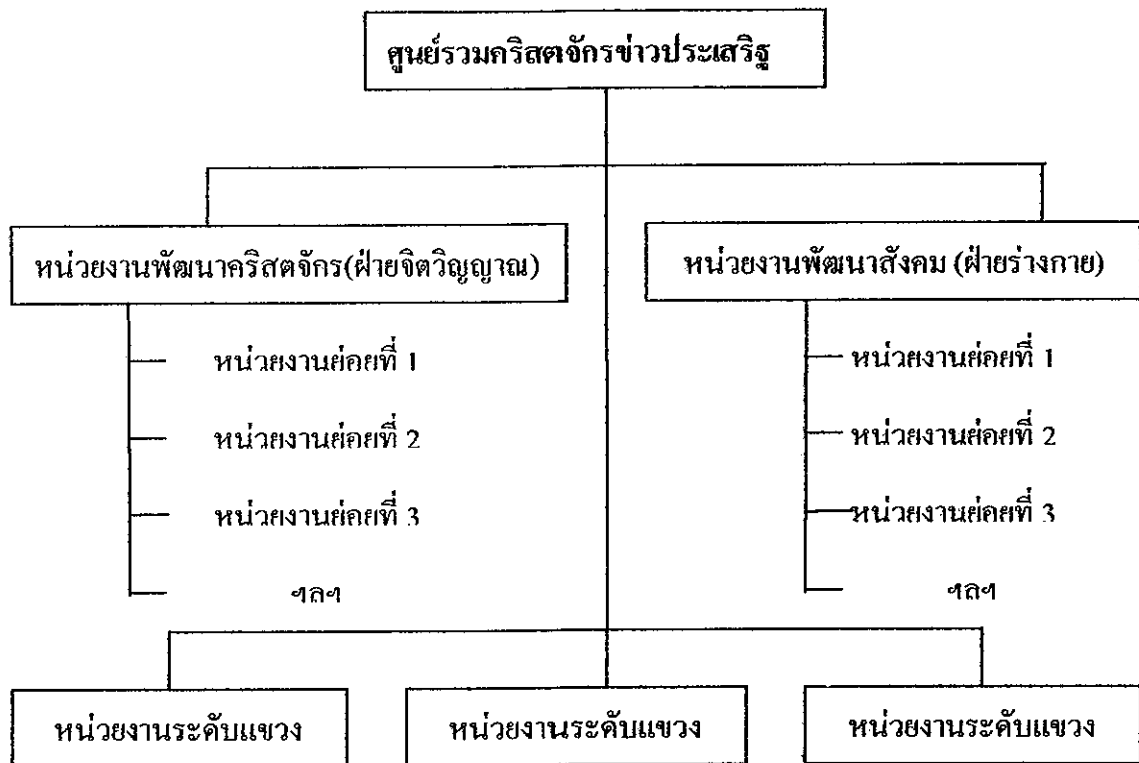
เนื่องจากธรรมชาติของสังคมลาวซึ่งกว่า 85% ของประชากรเป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรแบบพอเพียงชีพ คริสตชนและคริสตจักรส่วนใหญ่จึงอยู่ในพื้นที่ชนบท ในความเป็นจริงมีแค่ 3 จาก 160 คริสตจักรโปรเตสแตนต์เท่านั้นที่อยู่ในเมืองใหญ่อย่างเวียงจันทน์ สวรรคเขต และปากเซ อย่างไรก็ตาม แท้จริงแล้วผู้นำของคริสตจักรข่าวประเสริฐเป็นคนของในคริสตจักรในเวียงจันทน์เท่านั้น มีเพียงจำนวนน้อยที่ เป็นผู้แทนจาก คริสตจักรระดับหมู่บ้าน

เนื่องจากการที่ผู้นำส่วนมากได้อพยพออกนอกประเทศไปแล้ว และด้วยวัฒนธรรมแบบเบรเรนที่ฝังรากลึกในทางภาคใต้ คริสตจักรส่วนมากจึงมีผู้นำเป็นแค่สมาชิกธรรมดาในคริสตจักรเท่านั้น อย่างไรก็ตาม สิ่งเหล่านี้กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องเงินทุนที่ล้นเข้ามาจากต่างประเทศ ศิษยาภิบาลและผู้นำคริสตจักรหลายคนเป็นผู้รับใช้เต็มเวลา ขึ้นกับการสนับสนุนจากต่างประเทศ และสมาชิกคริสตจักรหลายคนพยายามแสวงหาโอกาสที่จะได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือจากภายนอกด้วย คนหนุ่มสาวหลายคนในเมืองหลวงที่เป็นคริสเตียนใหม่ได้มีชีวิตใหม่จากการร่วมกิจกรรมของกลุ่มอนุชนในคริสตจักร ในขณะที่มีคริสตจักรเพียงจำนวนน้อยเท่านั้นที่มีการนมัสการระหว่างกลุ่มสตรีหรือยอมให้สตรีเป็นผู้นำคริสตจักร และจนกระทั่งในปัจจุบันก็ยังไม่มีความเห็นใครคนใดได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำศาสนาในระดับชาติ

นับตั้งแต่การประชุมครั้งแรกในปี 1989 จนถึงปัจจุบันก็ยังไม่มีการประชุมใหญ่ทั่วประเทศอย่างเป็นทางการอีกเลย ในขณะที่ตำแหน่งต่างๆ ในคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยก็ต้องเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ เนื่องจากผู้นำต่างถูกกดดันจนต้องอพยพออกนอกประเทศ และแม้ว่าจะมีการแบ่งหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อยรับผิดชอบในด้านต่างๆ และมีการแบ่งหน่วยงานในระดับภาคและแขวงเกือบทุกแขวง โดยมีตัวแทนแขวงขึ้นตรงกับคริสตจักรศูนย์รวม แต่ก็ยังไม่เคยมีการประชุมร่วมกันอย่างเป็นทางการ การประชุมส่วนใหญ่จะเป็นการพบปะระหว่างผู้นำคริสตจักรในระดับท้องถิ่นกับผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐเพื่อรายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานของแต่ละคริสตจักรเท่านั้น และเมื่อคริสตจักรในระดับแขวงต้องการติดต่อกับศูนย์รวม ผู้แทนต้องเดินทางเข้ามาติดต่อเองเป็นรายกรณีไป สามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าการดำเนินการทุกอย่างเป็นไปอย่างไม่เป็นทางการ โครงสร้างต่างๆ ของคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยสามารถสรุปอย่างคร่าวๆ ได้ดังนี้⁹⁸

⁹⁸ สัมภาษณ์ผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทย วันที่ 29 มกราคม 2545

แผนภูมิที่ 3.1 โครงสร้างคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทย

การเจริญเติบโตของคริสตจักร

หลังจากก่อตั้งคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยจนถึงปัจจุบัน คริสตจักรในเขตกำแพงนครเวียงจันทน์มีการเจริญเติบโตอย่างเห็นได้ชัด การเจริญเติบโตอย่างหนึ่งมาจากการที่คนหนุ่มสาวจำนวนมากให้ความสนใจกับคริสตจักร จากการชักชวนของเพื่อนและเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา อีกส่วนหนึ่งมาโบสถ์เนื่องจากการติดต่อแนะนำจากญาติพี่น้องที่เป็นคริสเตียน และเป็นผู้อพยพอยู่ในต่างประเทศ

แม้ว่ารัฐบาลลาวไม่อนุญาตให้มีการเผยแพร่ศาสนาต่อสาธารณะ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้นำทางศาสนาก็ยังพบโอกาสที่ดีในการประกาศศาสนาเมื่อพวกเขาได้รับเชิญไปร่วมงานแต่งงานหรืองานศพ ผู้คนเข้ามาหาพระเจ้า และผู้ศรัทธาก็พร้อมที่จะต้อนรับผู้ที่มีความประสงค์ที่จะเชื่อ ผู้คนที่มาถึงความรอด(มาเป็นคริสเตียน)ตอบสนอง(ตัดสินใจเชื่อ)เพราะวิถีชีวิตของคริสเตียน ดังนั้นชีวิต

คริสเตียนที่เป็น "เกลือและแสงสว่าง"(เป็นตัวอย่างที่ดี) ยังคงหว่านเมล็ด(แห่งความเชื่อ)ลงในประเทศลาว

คริสตจักรมีสมาชิกประมาณ 28,000 คน ในปี 1993 และในปี 1997 ตัวเลขเพิ่มขึ้นเป็น 40,000 คน อัตราการเพิ่มของสมาชิกประมาณ 2,000 – 25,000 คนทุกปี ทำให้มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า “ยิ่งช่วงเวลาใดที่รัฐบาลกดดันคริสเตียนหนักๆ ช่วงเวลานั้นจำนวนคริสเตียนก็จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นไปด้วย”⁹⁹ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนคริสตชนอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาที่เต็มไปด้วยการกดขี่ข่มขืนนี้มีผู้ให้ทัศนะว่าอาจมีที่มาจากหลายสาเหตุ ได้แก่

1. ปรากฏการณ์ต่อต้าน คือยังมีการกดขี่มากขึ้นเท่าใดประชาชนก็จะยิ่งแสวงหาหาความมั่นคงให้กับชีวิตโดยการหันมานับถือศาสนามากยิ่งขึ้นเท่านั้น

2. ความล้าแก่แห่งการต่อสู้เพื่อคงอยู่ คือ เมื่อคริสตชนอยู่ในสภาพที่ไม่มีความกดดัน ก็จะไม่มีความรู้สึกว่าต้องดิ้นรนเพื่อคงอยู่ ไม่ต้องต่อสู้ ทำให้ไม่เห็นคุณค่าของความเป็นคริสเตียนเท่าใดนัก แต่เมื่อมีการกดขี่เกิดขึ้น คริสตชนจะรู้สึกว่าจะต้องต่อสู้เพื่อรักษาสິงที่ตนหวงแหนไว้ ดังจะเห็นว่าทั้งคริสตชนทั่วไปและผู้นำคริสตชนในประเทศลาวต้องทำงานอย่างหนัก เพื่อทำการประกาศศาสนา และทำให้ผู้ที่เป็นคริสเตียนอยู่แล้วมีความเข้มแข็งในความเชื่อยิ่งขึ้น ดังเช่นที่ผู้นำคริสตชนลาวเปรียบเทียบไว้ว่า “คริสต์ศาสนาในประเทศลาวก็เหมือนอึ่งอ่าง ถ้าอยู่ในสภาพทั่วไป ไม่มีใครไปกดดัน มันก็จะฟ่อ และยุบตัวลงเรื่อยๆ แต่ถ้ามีใครลองเอาอะไรไปแตะหรือทำร้ายมันก็จะพองตัวขึ้นเรื่อยๆ”¹⁰⁰

3. การเป็นคริสเตียนในประเทศลาว หมายถึงโอกาสทางการศึกษา และโอกาสที่จะได้เดินทางออกไปต่างประเทศ ซึ่งแม้ว่าตามกฎหมายแล้วรัฐบาลจะห้ามไม่ให้คริสตชนติดต่อหรือรับเงินช่วยเหลือจากองค์กรต่างประเทศ แต่ในช่วงเวลาที่ผ่านมามีหลายครั้งที่คริสตชน ได้มีโอกาสเดินทางออกไปศึกษา คูงาน หรือสัมมนาระยะสั้นในต่างประเทศ และมีเยาวชนคริสเตียนหลายคนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศด้วย ซึ่งโอกาสทางการศึกษาเช่นนี้หาได้ไม่มากนักในประเทศลาว ดังนั้นจะเห็นว่าในปัจจุบันมีเยาวชนจำนวนมากให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มอนุชนคริสเตียนของคริสตจักรในประเทศลาว

⁹⁹ สัมภาษณ์ผู้นำคริสตจักรลาว วันที่ 29 มกราคม 2002 (ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้ระบุรายละเอียด)

¹⁰⁰ สัมภาษณ์ผู้นำคริสตจักรลาว วันที่ 12 มกราคม 2003 (ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ประสงค์ให้ระบุรายละเอียด)

ตาราง 3.1 จำนวนคริสเตียนในประเทศ สปป.ลาวจำแนกตามกลุ่มชาติพันธุ์¹⁰¹

ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์	ประชากร (ค.ศ.2000)	จำนวน คริสเตียน	แขวงหลัก ที่อาศัยอยู่	ศาสนาหลัก ของกลุ่ม	ตระกูลภาษา
1. บรู (Bru)	75,000	600	สุวรรณเขต	ผีบรรพบุรุษ	Mon-Khmer
2. แมงกอง (Mangkong)	103,860	2,000	คำม่วน	ผี	Mon-Khmer
3. อาข่า (Akha,Pouly)	50,620	200	หลวงน้ำทา	ผี	Sino-Tibetan
4. อาลัก (Alak)	18,660	10	เซกอง	ผี	Mon-Khmer
5. ไบร (Brau)	19,730	150	อัตตะปือ	ผี	Mon-Khmer
6. จะลี (Cali)	14,625	200	สุวรรณเขต	ผี	Mon-Khmer
7. จีน (Han Chinese)	21,350	100	พงสาลี	ผีบรรพบุรุษ	จีน
8. มั่งดาว (Hmong Daw)	191,000	1,500	ภาคเหนือ	ผี	Hmong-Mien
9. มั่งจัว (Hmong Njua)	163,800	1,000	ภาคเหนือ	ผี	Hmong-Mien
10. อุเมี่ยน (Iu Mien)	20,250	100	พงสาลี	เต๋า	Hmong-Mien
11. เยห์ (Jeh)	9,010	300	เซกอง	เต๋า	Mon-Khmer
12. คะเน (Kanay)	675	60	สาละวัน	ผี	Mon-Khmer
13. คะตู (Katu)	19,150	20	เซกอง	ผี	Mon-Khmer
14. คะลือ (Khlor)	8,850	40	สาละวัน	ผี	Mon-Khmer
15. ขมุตู (Khmu,Lu)	22,500	200	อุดมไชย	ผี	Mon-Khmer
16. ขมุเม (Khmu,Me)	39,357	4,000	หลวงพระบาง	ผี	Mon-Khmer
17. ขมุอู (Khmu,Ou)	506,250	50,000	หัวพัน	ผี	Mon-Khmer
18. ขมุโรก (Khamu,Rok)	56,250	4,000	อุดมไชย	ผี	Mon-Khmer
19. เขิน (Khuen)	9,000	200	หลวงน้ำทา	พุทธ	Mon-Khmer
20. กิมมุน (Kim Mun)	5,060	100	หลวงน้ำทา	เต๋า	Hmong-Mien
21. กุจง (Kucong)	3,240	200	หลวงน้ำทา	ผี	Sino-Tibetan

¹⁰¹ ข้อมูล ปี ค.ศ.2000

ชื่อกลุ่มชาติพันธุ์	ประชากร (ค.ศ.2000)	จำนวน คริสเตียน	แขวงหลัก ที่อาศัยอยู่	ศาสนาหลัก ของกลุ่ม	ตระกูลภาษา
22.กุยลุง (Kui Lung)	3,800	500	หลวงน้ำทา	ผี	Sino-Tibetan
23.ลาหู่ (Lahu Na)	7,200	800	บ่อแก้ว	ผี	Sino-Tibetan
24.ลาหู่ (Lahu Nyi)	2,580	500	บ่อแก้ว	ผี	Sino-Tibetan
25.ลามะ (Lamet)	18,830	50	หลวงน้ำทา	ผี	Sino-Tibetan
26.ลาว (Lao)	1,800,000	40,000	ทุกแขวง	พุทธ	Tai
27.ลาเวน (Laven)	45,580	40	จำปาสัก	ผี	Mon-Khmer
28.ลู (Lu)	134,100	20	พงสาลี	พุทธ	Tai
29.มาน (Mal)	26,090	300	ไซบุรี	ผี	Mon-Khmer
30.นง (Ngae)	13,710	600	เซกอง	ผี	Mon-Khmer
31.งวน (Nguan)	29,510	250	หลวงน้ำทา	ผี	Mon-Khmer
32.งวน (Nguon)	1,510	250	หลวงน้ำทา	ผี	Mon-Khmer
33.โอย (Oy)	16,810	200	อัตตะปือ	ผีบรรพบุรุษ	Mon-Khmer
34.ไฟ (Phai)	16,870	100	พงสาลี	ผี	Mon-Khmer
35.ฟาน (Phuan)	112,800	400	เชียงขวาง	พุทธ	Tai
36.ผู้ไท (Phutai)	150,400	150	คำม่วน	ผี	Tai
37.โซ (So)	119,850	60	สุวรรณเขต	ผี	Mon-Khmer
38.สวย (Suay)	51,180	400	สุวรรณเขต	ผี	Mon-Khmer
39.ตะออย (Ta Oi)	34,730	500	สุวรรณเขต	ผี	Mon-Khmer
40.ไทดำ (Tai Dum)	56,250	20	ภาคเหนือ	ผี	Tai
41.ไทเมน (Tai Men)	8,100	50	บอริคำไซ	ผี	Tai
42.ไทมอย (Tai Muiy)	44,000	150	บอริคำไซ	ผี	Tai
43.ไทยา (Tai Nyo)	13,500	70	บอริคำไซ	ผี	Tai
44.ตะเลียง (Talieng)	25,790	30	เซกอง	ผี	Mon-Khmer
45.เวียด (Viet)	89,300	5,000	เซกอง	พุทธ	Mon-Khmer

ที่มา : Asia Harvest Organization, http://www.asiaharvest.org/Laos/laos_df.html

กิจกรรมของมิชชันนารี

ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงรัฐบาลในปี 1975 ยังไม่เคยมีมิชชันนารีจากต่างชาติคนใดได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำพันธกิจในประเทศลาว ส่วนใหญ่เป็นเพียงเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นอาสาสมัครจากองค์กรเอกชนของคริสเตียนจากตะวันตก แต่คนเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเฉพาะทาง และไม่ว่ากรณีใดๆ จะไม่ได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการให้ทำการเผยแพร่งานศาสนาหรือสร้างคริสตจักร

ในขณะที่คริสตจักรในประเทศลาว ยังประสบปัญหาเรื่องเอกสารเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเพลงหรือพระคัมภีร์ เพราะรัฐบาลไม่อนุญาตให้ตีพิมพ์ ทำให้คริสตจักรต่างๆ โดยเฉพาะในชนบทต้องขาดแคลนอุปกรณ์ทางศาสนาเหล่านี้

สื่อมวลชน

Far East Broadcasting Company (FEBC) ออกกระจายเสียงด้วยระบบคลื่นสั้นในประเทศลาว วันละ 2 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาลาว ม้ง และขมุ และ FEBC ที่กระจายเสียงอยู่ในประเทศเวียดนามในหลายภาษา ยังสามารถรับรู้ฟังได้โดยชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนลาว วิทยุถือเป็นหนทางที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ชาวลาวได้รับฟังพระวจนะของพระเจ้า และมีหลักฐานว่ามีผู้ฟังจำนวนมากได้กลายมาเป็นคริสตศาสนิกชนในเวลาต่อมาผ่านการเผยแพร่งานศาสนาด้วยวิธีนี้¹⁰²

ความสัมพันธ์ระหว่างคริสตจักรกับรัฐ

ในระยะเริ่มแรกของการปกครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศลาว มีการจัดการสัมมนาทางการเมืองขึ้นเป็นระยะ ๆ และผู้คนในหลายระดับในสังคมต้องเข้าร่วม ประชาชนถูกสอนว่าศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกคือผลพวงจากการล่าอาณานิคมของฝรั่งเศสที่เหลืออยู่ และศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ก็คือผลพวงจากการล่าอาณานิคมของอเมริกา และในการสัมมนาในช่วงหลังนี้ ผู้สอนได้กล่าวหาคริสตจักรว่าเป็นผู้ที่ทำให้สหภาพโซเวียตล่มสลาย และเตือนให้ประชาชนจับตาดูคริสตจักรเพื่อไม่ให้สิ่งนี้เกิดขึ้นกับประเทศของพวกเขา

¹⁰² โปรดดูรายละเอียดใน Far East Broadcasting Company , Hmong letter index Translation Archive , http://www.febsc.org/hmong_letters.html [22/11/01]

ภายหลังการก่อตั้งคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1989 ผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐแสดงความต้องการอย่างเป็นทางการที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแนวลาสร้างชาติ¹⁰³ ซึ่งผู้นำเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคริสตจักรมากกว่าเป็นผลร้าย ทำให้ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐกับผู้นำศูนย์รวมแนวลาสร้างชาติอยู่ในระดับดี โดยผู้นำคริสตจักรจะต้องรักษาน้ำใจของแนวลาสร้างชาติโดยพยายามควบคุมการดำเนินงานของคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศ ให้อยู่ในขอบเขตที่แนวลาสร้างชาติกำหนดไว้ และรายงานผลการดำเนินงานของคริสตจักรให้แนวลาสร้างชาติได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง และมีหลายครั้งที่คริสตจักรได้มีส่วนร่วมในงานของแนวลาสร้างชาติ โดยการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น การสร้างโรงเรียน ชุมบ่อน้ำ ฯลฯ

แม้ว่าผู้นำคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับระบบการปกครองแบบสังคมนิยม แต่คริสตจักรยังคงต้องประสบกับการกดขี่ข่มเหงจากน้ำมือของรัฐ ความหวาดระแวง การระแวงระวัง การเลือกปฏิบัติ ความเข้มงวดต่องิจกรรมและแผนงานของคริสตจักร การริบทรัพย์สินสมบัติ การปรับ และการจำคุก สิ่งเหล่านี้คือความยากลำบากที่พวกเขาจะต้องเผชิญอยู่ต่อไป

โดยสรุป จะเห็นว่าคริสต์ศาสนาในประเทศลาวมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานกว่า 100 ปี โดยมีมิชันนารีหลายกลุ่มเข้ามาทำการเผยแผ่ศาสนาในประเทศลาว กลุ่มที่สำคัญมี 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มอเมริกันเพรสไบทีเรียน เข้ามาตั้งแต่ก่อนอาณานิคมฝรั่งเศส คือในปี ค.ศ.1892 – 1934 โดยทำการประกาศศาสนาอยู่ทางตอนเหนือของประเทศตั้งแต่หลวงพระบางขึ้นไป แต่ก็ไม่สามารถทำได้เต็มที่นักเพราะไม่ได้รับการยอมรับจากอาณานิคมฝรั่งเศส
2. กลุ่มสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเดินทางมาจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยได้รับการยอมรับจากอาณานิคมฝรั่งเศสให้ทำการประกาศศาสนาอยู่ทางตอนใต้ของประเทศระหว่าง ค.ศ.1902 – 1975

¹⁰³ แนวลาสร้างชาติ (Lao Front for National Construction – LFNC) เป็นองค์กรมวลชนที่สำคัญที่สุด ก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยสงครามปฏิวัติลาว มีภารกิจคือการรวมองค์กรทั้งหมด, ชนทุกเชื้อชาติ, ชนทุกชนชั้น เข้าเป็นพันธมิตรกับกลุ่มกรรมกร-ชาวนาภายใต้การนำของพรรคประชาชนปฏิวัติลาวเพื่อการพัฒนาบทบาทของประชาชนร่วมกัน, กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมนิยม, ช่วยปกป้องประเทศชาติ, จัดตั้งกลุ่มชาย-หญิง, นำความเสมอภาคมาสู่ทุกชนชาติและระหว่างเพศ, พัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาและวัฒนธรรม ปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ และเสริมสร้างภราดรภาพระหว่างประเทศ

3. กลุ่ม CMA จากประเทศสหรัฐอเมริกา ทำการประกาศอยู่ทางตอนเหนือตั้งแต่แขวงเวียงจันทน์ขึ้นไป โดยเน้นที่ชาวเขาเผ่าม้ง และขมุ ระหว่าง ค.ศ.1928 - 1975

4. กลุ่ม OMF เข้ามาช่วยกลุ่มเบรเรนทางตอนใต้ โดยรับผิดชอบงานประกาศแก่กลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนเวียดนาม ระหว่าง ค.ศ.1957 - 1975

คริสต์ศาสนาในช่วงก่อนลาวได้รับเอกราช (ค.ศ.1954) แบ่งออกเป็นสองส่วนอย่างชัดเจน คือทางเหนือเป็นของกลุ่ม CMA และทางใต้เป็นของกลุ่มเบรเรน โดยทั้งสองกลุ่มมีภูมิหลังอุดมการณ์และวิธีการเผยแพร่ศาสนาที่แตกต่างกันออกไป แต่ภายหลังได้รับเอกราชแล้วจึงเริ่มมีความเคลื่อนไหวของผู้นำคริสตชนชาวลาวที่จะรวบรวมคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนกระทั่งสามารถรวบรวมได้สำเร็จในปี ค.ศ.1956 โดยก่อตั้งเป็นคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยลาว เป็นหน่วยงานที่ดูแลคริสตจักรต่างๆทั่วประเทศ โดยเป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างชัดเจน มีการแบ่งงานกันรับผิดชอบ มีการระบบการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้นำ มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์กรคริสเตียนในต่างประเทศ

ภายหลังจากพรรคคอมมิวนิสต์ลาวเข้าทำการปกครองประเทศในปี ค.ศ.1975 คริสต์ศาสนาในประเทศลาวต้องอยู่ในสภาพแตกแยก เพราะรัฐบาลในเวลานั้นเข้มงวดในการเคลื่อนไหวของกลุ่มศาสนาเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้นำคริสตจักรและคริสเตียนจำนวนมากต้องอพยพออกนอกประเทศ และส่วนหนึ่งที่ยังคงอยู่ในประเทศก็ต้องเข้าค่ายสัมมนา ทำให้ในช่วง 4 ปีแรกของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยลาวต้องอยู่ในสภาพแตกแยก และต้องสลายตัวไป จนกระทั่ง 4 ปีต่อมา เมื่อผู้นำส่วนหนึ่งกลับมาจากค่ายสัมมนาและส่วนหนึ่งเดินทางกลับมาจากต่างประเทศจึงได้เดินทางรวบรวมคริสตจักรทั่วประเทศขึ้นใหม่ โดยสามารถขออนุญาตรัฐบาลจัดการประชุมร่วมกันทั่วประเทศได้ในปี 1989 และจากการประชุมครั้งนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นครั้งใหม่ของคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่งประเทศไทยลาว ซึ่งได้รับการยอมรับจากรัฐบาลในระดับหนึ่ง โดยให้เป็นหน่วยงานเดียวที่ดูแลคริสต์ศาสนาทั่วประเทศ โดยต้องจัดทำรายงานผลการดำเนินงานอย่างละเอียดเสนอต่อเนวลาสร้างชาติเป็นประจำทุกปี และผู้นำคริสตจักรฯต้องเป็นตัวแทนกลุ่มศาสนาเพื่อเข้าร่วมการประชุมของเนวลาสร้างชาติ ซึ่งจะได้รับเชิญเพียง 3 ศาสนาเท่านั้นคือ พุทธ คริสต์ และอิสลาม สิ่งเหล่านี้แสดงถึงการยอมรับของเนวลาสร้างชาติต่อการคงอยู่ของคริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์ในประเทศลาว แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด

ในปัจจุบัน แม้ว่าคริสต์ศาสนาในประเทศลาวจะแยกออกเป็นหลายกลุ่ม หลายลัทธิ และหลายนิกาย แต่รัฐบาลลาวก็ยอมรับเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น คือ กลุ่มคริสตจักรข่าวประเสริฐแห่ง

ประเทศลาว ซึ่งจากการสำรวจของรัฐบาลลาวระบุว่าปัจจุบันมีจำนวนคริสเตียนในประเทศลาวประมาณ 35,000 คน และมีคริสตจักรทั่วประเทศ ประมาณ 160 แห่ง แต่จากการสอบถามผู้นำคริสตจักรลาวและจากการสำรวจขององค์กรเอกชนจากต่างประเทศพบว่าในปัจจุบันมีจำนวนคริสเตียนในประเทศลาวมากกว่า 100,000 คน และมีคริสตจักรมากกว่า 400 แห่งแล้ว โดยอัตราการใช้ชีวิตของคริสต์ศาสนาในประเทศลาวถือว่าอยู่ในระดับที่สูงไม่น้อย